

Remissyttrande över SOU 2020:4 Vägen till en klimatpositiv framtid

LRF Skogsägarna är en avdelning inom LRF med ansvar för de skogliga frågorna. LRF Skogsägarna är också branschorganisation för de tre skogsägarföreningarna Södra skogsägarna, Mellanskog och Norra skog. LRF Skogsägarna har haft en expert med i utredningen. Utöver vad vi framför i det här remissvaret hänvisar vi till LRFs remissyttrande.

Sammanfattning

- Genom att utgå från det befintliga EU-systemet för bokföring av klimatutsläpp för analyser av kompletterande åtgärders effektivitet och potential har utredningen glidit från att undersöka hur negativa utsläpp bäst kan åstadkommas till hur de bäst kan redovisas.
- Det saknas helhetssyn och förståelse för att de gröna näringarnas roll att ersätta fossila produkter är klimatnytta på riktigt.
- Det finns stora risker med att skapa kolförråd i skogsbiomassa. Olika störningar kan snabbt minska kolförråden. Avsättningar skapar inte kollager per automatik. Om avsättningar ska göras bör målet primärt vara för att för att stärka biologisk mångfald eller andra samhällsmål. Klimateffekten är en positiv följdverkan.
- Förslaget om återvätning är inte tillräckligt vetenskapligt underbyggt och behöver utredas betydligt mer innan de föreslagna åtgärderna vidtas.
- Bio-CCS får inte bli en undanflykt för fossila näringar att inte ställa om. Stödsystem för CCS och Bio-CCS måste utformas så att de gröna näringarna får full kompensation och inte missgynnas.
- De gröna näringarna/skogsbruket har en avgörande roll för att klara av klimatförändringarna. Fokus måste vara på hög produktion och lönsamhet. LRF Skogsägarna står bakom de förslag som presenterats i Skogsstyrelsens rapport *Skogsskötsel med nya möjligheter*. Förslagen som presenteras i denna utredning riskerar att bli kontraproduktiva om skogsägarnas investeringar i skogsvård minskar som en följd av förslagen.

Generella kommentarer

De areella näringarna har en unik roll för att motverka klimatförändringarna. Genom att producera biomassa som kan ersätta fossila produkter och energi är de gröna näringarna nyckeln till en biobaserad cirkulär ekonomi. Men eftersom vi står inför en så stor utmaning att motverka klimatförändringarna behöver vi även jobba med negativa utsläpp. Utredningens

BACKÉUS, SOFIA, sofia.backeus@lrf.se

mål var därför att föreslå en strategi för att Sverige ska nå negativa utsläpp av växthusgaser efter 2045. Beräkningarna ska ske inom det klimatpolitiska ramverket för Sverige. LRF Skogsägarna anser att utredningen inte når ända fram i det avseendet. Utredningen har inte helhetssyn över de gröna näringarnas roll i samhället, utöver att fungera som kolsänka. Fokus i utredningen har landat fel. Istället för att undersöka begränsningar på produktionen borde fokus i utredningen varit en ökad produktion av skogliga råvaror för att ersätta fossila sådana.

Det klimatpolitiska ramverket anger att nettosänkor enligt LULUCF-förordningen inte ska räknas in i målet. Det tycker vi är fel. Det betyder att den inlagring som sker idag i jord- och skogsbruk (ca 80 procent av våra inhemska utsläpp) inte räknas med i netto-noll målet. Däremot föreslås kommande förändringar inom LULUCF-sektorn räknas in i målet. Den befintliga sänkan tas dessutom för given. Det kan man inte göra med hänsyn till olika skador som kan drabba skogen. Oskötta skogar har dessutom sämre vitalitet vilket ökar problematiken ytterligare. LRF Skogsägarna anser att utredningen inte har tagit ett helhetsgrepp på det verkliga problemet att skapa kloka och stabila negativa sänkor utan istället fastnat i hur de bokförs. Det riskerar att leda till suboptimeringar eller åtgärder som inte är kostnadseffektiva. De internationella bokföringsreglerna för redovisning av växthusgaser är komplicerade men utredningen har tyvärr gjort sin bokföring ännu mer komplicerad.

Skogsbrukets tidsperspektiv skiljer sig från utredningens perspektiv. De åtgärder som kan vara bokföringsmässigt fördelaktiga till 2045 är kanske inte de som är mest optimala på längre sikt. 70 procent av Sveriges yta är täckt av skog. Ungefär hälften av marken ägs av 330 000 enskilda markägare och cirka 60 procent av den avverkade volymen kommer från dessa markägare. Omloppstiden för ett skogsbestånd är i genomsnitt 100 år. Utredningen sträcker sig till 2045. Det är bara en fjärdedel av en skogs omloppstid. Den skog som planteras idag 2020 kommer bara vara en ungskog 2045. Det är viktigt att förstå de drivkrafter som finns hos den stora och heterogena gruppen av skogsägare. Ett lönsamt skogsbruk och stabil äganderätt är en grundbult. Om skogsbruket inte är lönsamt eller att skogsägarna tvivlar på ägande- eller brukanderätten minskar investeringsviljan. I familjeskogsbruket är intäkter från skogen viktiga för hela lantbrukets och familjens ekonomi. De senaste 100 åren har vi i Sverige tack vare god och långsiktig skogsskötsel fördubblat den stående volymen skog från 1,5 till 3 miljarder kubikmeter. Samtidigt har vi tagit ut 6 miljarder kubikmeter, vilket bidragit till Sveriges välfärd och till minskade utsläpp av fossilt kol. Det finns goda möjligheter att öka skogstillväxten ytterligare. Omfattande förslag på tillväxthöjande åtgärder har nyligen presenterats i Skogsstyrelsens rapport 2019:24 *Skogsskötsel med nya möjligheter*, vilket också utredningen pekar på.

Utredningen nämner risker många gånger i utredningen men gör ingen egentlig analys av hur risker ska hanteras. Kapitlet om risker är framförallt en beskrivning av de olika påverkansfaktorerna som kan uppstå vid förändrat klimat. Det är en svaghet eftersom jord- och skogsbruk i allra högsta grad kommer beröras av de risker som kommer med ett förändrat klimat. Det kan påverka både det totala kollagret och inbindningen i LULUCF-sektorn. LRF Skogsägarna är speciellt oroad av de skador som kan bli en följd av otillräckligt arbete med att bekämpa skador (storm, brand, insekter), något som kommer att öka om större mängd biomassa ska bindas in i stående virkesförråd i de svenska skogarna. Ökade insatser inom

BACKÉUS, SOFIA, sofia.backeus@lrf.se

Lantbrukarnas
riksförbund
105 33 Stockholm

Besöksadress
Franzéngatan 1

Tfn 010-184 43 97
Växel 010-184 40 00
www.lrf.se

Lantbrukarnas Ekonomi AB
Säte Stockholm
Org.nr SE556032926901

framförallt forskning och utbildning behövs för att förstå och hantera både biotiska och abiotiska skador.

Utredningen lyfter ofta miljömålen och att det kan uppstå konflikter. Vi anser att det hade varit relevant att istället utgå från de globala hållbarhetsmålen enligt Agenda 2030 (där miljömålen är en viktig delmängd). Det hade kunnat lyfta fram nya aspekter på de traditionella målkonflikterna och sätta dem i ett större perspektiv.

Referenshanteringen i utredningen är genomgående bristfällig. Det finns många påståenden som saknar referens eller har en otillräcklig hänvisning. Det gör det svårt att granska varifrån uppgifterna kommer och vilken vetenskaplig grund de vilar på.

Specifika synpunkter

Åtgärder för ökad kolsänka på skogsmark.

Utredningen konstaterar att det finns två olika sätt att öka kolsänkan på skogsmark. Det är åtgärder som antingen ökar inlagringen i levande biomassa eller åtgärder som minskar nettoutsläppen för dikad torvmark. Texterna om att öka inlagringen i levande biomassa är ambivalenta. Dels diskuterar man ökade avsättningar för att öka kolinlagringen. Exempelvis hänvisas till den pågående Skogsutredningen och att den kan komma att föreslå åtgärder för att uppfylla våra internationella åtaganden om biologisk mångfald. Dessa avsättningar skulle då öka inlagringen. Detta är förvisso möjligt under en begränsad tidsperiod men bör inte vara en primär utgångspunkt för beslut om avsättningar. Men man diskuterar även betydelsen av att producera biomassa för att ersätta fossil energi och fossila produkter. LRF Skogsägarna anser att det är viktigt att förstå att ökade avsättningar inte automatiskt leder till ökad kolsänka för Sverige som helhet såvida inte avverkningsnivåerna samtidigt minskar. Minskade avverkningsnivåer leder i sin tur till minskad klimatnytta då fossila produkter inte kan substitueras. Det ökar behovet av kompletterande åtgärder samt riskerar att leda till ökat så kallat läckage, dvs utsläppen uppstår utanför Sveriges gränser. Skogsindustrin som helhet riskerar också att minska vilket skulle minska möjligheterna till Bio-CCS och påverka sysselsättningen i hela landet. Utredningen säger också att minskade avverkningsnivåer kan påverka andra samhällssektors möjligheter att nå sina mål. I de fossila färdplanerna som presenterats inom Fossilfritt Sverige finns en stark tro till möjligheten att ställa om till fossilfri produktion med hjälp av produkter och energi från skogsråvara. Vi anser att utredningen borde varit tydligare i detta avseende och också gjort en analys för ett längre tidsperspektiv, tex över minst 100 år eftersom det är den tidshorisont man vanligtvis använder vid skogliga analyser.

Som vi tidigare påpekat är referenshanteringen i utredningen svag. Vi vänder oss starkt emot påståendet på sidan 206 om att ytterligare 1 miljon hektar skogsmark kan behöva undantas för att nå miljö kvalitetsmålet för Levande skogar. Källa för det påståendet är en muntlig referens till en tjänsteman på Naturvårdsverket. LRF Skogsägarna anser att den bedömningen måste finnas publicerad i en officiell rapport från Naturvårdsverket för att tas med i utredningen. Det finns ingen möjlighet att granska hur tjänstemannen har kommit fram till bedömningen om just 1 miljon hektar.

BACKÉUS, SOFIA, sofia.backeus@lrf.se

Lantbrukarnas
riksförbund
105 33 Stockholm

Besöksadress
Franzéngatan 1

Tfn 010-184 43 97
Växel 010-184 40 00
www.lrf.se

Lantbrukarnas Ekonomi AB
Säte Stockholm
Org.nr SE556032926901

Återvätning

I utredningen presenteras ett förslag att återvåta 100 000 hektar dikad skoglig torvmark. Det skulle minska läckage av växthusgaser. Osåkerheten runt hur mycket växthusgaser som avgår från dikad skogsmark är stor. Detta gäller samtliga poster i växthusgasbalansen, inte minst hur mycket koldioxid som absorberas av skogstråden på respektive ståndort. Vi delar således inte utredningen tvårsåkra resonemang runt dessa marker. Markerna kan mycket väl vara källor till växthusgaser men det behövs mer forskning innan så drastiska åtgärder föreslås. Återvåtning är en permanent åtgård som tar bort skogsmark ur produktion som annars skulle ha producerat biomassa. Vi tror att den uppskattade tillgängliga arealen är överskattad. Många av dikena gamla och är inte underhållna och all mark är inte bevuxen med avverkningsmogen skog. Vi ser också juridiska och äganderättsliga problem med förslaget. Dessutom ser vi en uppenbar risk att åtgärder för återvåtning på en fastighet kan påverka markvattenförhållandena på närliggande fastigheter. Utredningen fastlår också att återvåtning skulle vara en kostnadseffektiv åtgård. Med så stora osåkerhetsfaktorer tror vi inte att åtgården kan klassas som kostnadseffektiv. LRF Skogsågarerna anser att förslaget om återvåtning måste undersåkas betydligt mer grundligt innan de föreslagna åtgårderna vidtas.

Bio-CCS

I utredningens direktiv fanns ett uppdrag att särskilt studera Bio-CCS. CCS är en intressant teknik och i Sverige finns flera stora utslåppskällor av både biogen och fossil koldioxid som skulle lämpa sig för CCS. Koldioxiden måste dock lagras utomlands vilket förutsätter att anläggningen ligger vid en större hamn. Det är synd att både direktivet och utredaren fokuserar så mycket på Bio-CCS, det finns en risk att det flyttar fokus från de fossila industrier som måste ställa om eller satsa på CCS. Den svenska skogsindustrin har redan gått före och ställt om sina processer så de är i princip fossilfria. Många skogsindustriånläggningar levererar biodrivmedel, grön el, fasta biobrånslen och fjårrvärme. CCS är en relativt ny teknik och därmed finns det utvecklingskostnader innan tekniken är fullt utvecklad för industrin. Det är inte rimligt att dessa kostnader ska tas av den industrigren som redan har ställt om. Istället borde det vara de fossila som får stå för dessa kostnader enligt Polluter Pay-principen. En åktör som har bio-CCS skapar en nytta för samhället. Styrmedel för bio-CCS och CCS måste utformas olika. Bio-CCS är en teknik som tar bort koldioxid från atmosfären förutsatt att lagren är permanenta. Bio-CCS får dock inte bli ett sätt att slippa ställa om sin fossila produktion utan ska enbart vara en möjlighet att fungera som en negativ sänka. De styrmedel som föreslås är intressanta och en möjlig väg framåt. Vi är dock oroliga att styrmedel som utformas på internationell och EU-nivå kan komma att utformas så att omställningen till en cirkulår bioekonomi påverkas negativt.

Magnus Kindbom

Skogsdirektör

Sofia Backéus

Expert skogsskötsel och klimat

BACKÉUS, SOFIA, sofia.backeus@lrf.se

Lantbrukarnas
riksförbund
105 33 Stockholm

Besöksadress
Franzégatan 1

Tfn 010-184 43 97
Våxel 010-184 40 00
www.lrf.se

Lantbrukarnas Ekonomi AB
Såte Stockholm
Org.nr SE556032926901